

VĂN CHUÔNG

Khảo cứu về Học-thuyết của Môn-Đồ đức Không-Tử

Trong sự kỳ co chep về Lịch-tujuan của các người đệ-tử đức không, chep những tên họ các người ấy rất rõ ràng, tất cả là 77 người, nhưng chúng ta xem lại, thì sự biên chep ấy không thể tin được; như nơi rằng: ông Đàm đại-điệt-minh và ông Công ba-liêu-đều là đệ-tử của đức-Không, ấy thật là rõ ràng người đời sau phụ hội mà chep sa lầm như vậy. Huống chi biên chep những tên họ của mọi người, mà không ai đến Học-thuyết của ai người lưu truyền ra thế nào, thì giả sử 77 người ấy có thật đi nữa, cũng không có giá trị gì, cũng không có làm tài liệu cho sự khảo cứu về Triết-học-sử được; còn như trong sách Không-tử-gia ngữ chép rằng: « Học-tử đức-Không 76 người » ấy lại càng Mồ-hổ-lâm vì vậy, cho nên bây giờ chúng ta muốn khảo-cứu về Học-thuyết của môn-đồ đức-Không, không biết lấy chi làm chuẩn-dịch, đã vậy thì không có thể khảo-cứu cho hoàn toàn được; bài khảo cứu sau đây, chúng ta lấy ky-giả lược-khảo về các Học-phái của đức-Không về sau khi ngài đã mất rồi.

Cơ theo trong thiên Hiện học của ông Hàn-phỉ nói, thì sau đức-Không chết rồi tiếp theo có các nhà học là, Tử-trung-g, Tử-tư, Nha-ti, Mạnh-tử, Tắt-diêu-khai, Trọng-lương-thi, Tôn-thi (tức là Tuấn-khanh) và Nhạc-chánh-tử, vân-vân... Từ khi đức-Không chết rồi cho đến đời ông Hàn-phỉ, cách nhau hơn 200 năm, trong một khoảng thời gian ấy, trước sau trải qua tám đại-phái nho-gia như trên kia đã kể, mà tám đại-phái ấy đều không phải là xuất hiện ra đồng thời, như ông Nhạc-chánh-tử và ông Tử-tư đều là thuộc về thời đại thứ ba; ông Mạnh-tử và Tôn-thi là thuộc về thời đại thứ tư hay là thứ năm con Nhạc-chánh-tử và Trọng-lương-thi thì không biết rõ là thời đại nào, chỉ có ông Tử-trung-g và ông Tắt-diêu-khai là học trò cấp môn của đức-Không vậy.

Con một diện chúng ta lấy làm là, là ông Hàn-phỉ kể các đại-nho gia sau đức-Không, mà không kể đến các ông: Tang-tử, Tử-ha, và Tử-tư, Tử-tư, ở các ông ấy đều là Học-trò chính truyền của đức-Không, các Học-thuyết gì cũng đều nhận là của Thầy truyền cho mình không, cần, phải

lập riêng ra tôn phái; duy có ông Tử-trung-g và ông Tắt-diêu-khai là không hiệp với ông Tang-tử, cho nên mới phát hiện ra những Học-phái riêng của mình; nay thử xét trong bộ Luận-ngữ thì thấy ra nhiều chứng cứ ông Tử-trung-g không hiệp với bần đồng học, như là ông Tử-trung-g nói rằng: ông Tử-trung-g cũng nói rằng: ông Tử-trung-g không cùng làm nhân, vân vân.

Ông Tử-trung-g là một hạng người như ông Tiên-dông-phủ và Lạc-trung-son, cho nên ông không ra coi khi-tượng-rút-re như nhất như « chiến - chiến công-cang » của bần ông Tang-tử, ông ta nương náu, ông Tử-trung-g không rộng, tin đạo không bền, thì có thể nào cho có, thể nào cho là không được; phạm lam người si-phu ở đời, thấy ai khi nghe-ngạt hi hiện minh ra cứu giúp, mới ai được thì xét lại sự được ấy có hiệp nghĩa hay không, khi tiếp phát thán, kinh, việc tang phải có lòng thương xót, như thế đã cho là được rồi.

Con như ông Tử-hạ nói về đạo giao tiếp với bần hữu, có nói rằng: « Người kha thì mình làm bạn với hi người, không kha thì nên cự đi » ông Tử-trung-g lại nói rằng: « người Quả-từ tôn người hiền mà bao dung mọi người, khen người lành mà thường kẻ không có tài, nếu mình là bậc đại hiền, đối với người oai mà mình không bao dung được, vậy mình không nên thi; người ta đã cự mình rồi, có đâu đợi đến mình cự người »

Song-Binh sao lục (Con nhà) **Điêu Dương-vân-Thảo** Học-vấn của ông Nguyễn-phí Hồng. **Chou-niên-vư-qua, đã qua đời, Tiền-biệt-hương-hôn-hời, Xa-cách-bự-con-sâu-thâm-thim... Phần-tia-bộ-bạn-thâm-vai-vai... Trăm-năm-con-miền-người-nhơn-đạo... Một-phúc-hết-trông-kê-tri-lai! Sự-nghiệp-công-danh-danh-phái-sạch! Tin-Lành-một-lâm-năm-lên-trời.** Nguyễn-trung-Chánh

THI ĐÀN CÀ-MAU

Tặng Thi-Dàn
Lòng tư vọng, ít khom Thi-dàn,
Trộm hỏi ai lắng biết thế gian?
Mùa viết chơng loan nhà d'ikh'!
Hờ môi nào nại bức điện quàn,
Vẻ trời chưa tựa mau xanh đỏ!
Tạc biển quên sự nước trong vàng
Mượn chơng hi hi trong khơn khước
Lấn sao rơ một vài quang san?
T.Đ.D.

Hoạ-vận
Nửa nay hiền thỉnh cảnh Thi-dàn,
Chức lợi mua danh bán thế gian.
Lo đời than nghèo theo thứ-giá,
Ngậm thi vọng nguyệt thù sự-quan,
Vả tâm mới gọi Côn không ngọc
Hữu-chi tặng hay lẽ công-vang?
Thi-phu-quan-quần-đều-giữ-trọng
Sao ránh chúng rơ vài quang-san?
Nguyễn-trung-Chánh

Hựu-hoạ
Góp mặt đồng nơi đầu Hạnh-dân,
Lau gương soi lại khách trần gian...
Viết thân chung về lời tình luyến
Thơ thành cũng giới nét mi quan,
Mặc kẻ học đời phường một trắng,
Riêng ta trên lấy làm lòng vang,
Văn chương to-điền tươi hôn nước...
Rời mặt cùng người khắp hải-san.
Lê-trung-Hàng

Buôn chán Văn-chương
Đến đây gần vô gương làm vui!
Muôn đụn vãng thư biếng về với!

Cửa không là nơi nên đợi đực...
Rưng như vãn vô đáng anh trai!
Hỏi thăm bạn cũ đơo nhân mặt.
Nghe tiếng người qua Liêu úm-ay.
Cái chi lang-tieu còn ẩn dưng.
Rồng mây có thuộc phi nguyên trai
Ngô-bá-đạt
Táo thuận
Hoạ-vận
Người buồn là nơi cảnh không vui?
Hạ tất hồn tho bỏ gưà với chi sự mình con non kiến thừe
Đừng lo đời chúng bực thiên lời.
Đan hai mươi sự còn mù chữ!
Nước bốn ngàn năm chữ mở máy?
Nghe thuy vô chơng không giúp chúng?
Sao cho dảng mặt dưng làm trai?
Trung-Hàng.

Đếm k hông trảng
Hoạ-vận của M. Ngô
Trái đất mình mông lung một lời...
Không trảng quàn qu' mẹ bợng?
Sao giởng bả-đầu từ sông biển.
May phủ nư-giao mặt cõi bờ
Qua ải Mạnh thường dưng bợng?
Chữ tên Gia-Các neo từ mở Ngã-nghiêng cánh tưng dưng say tình.
A nguyệt bao danh từ sự Nguyễn-trung-Chánh

Tử đồ trường
Tàu, sặc, khi, lai, hi thứ gút,
Vương mang lấy nó ra nghe ngút!
Rượu nhiều lòn mông kh' n'ên đ'ay.
Sắc qua hao l'oi Nguyễn-trung-Chánh
Cờ bạc mẹ sa hết của tiền

Giận hờn thái quá lưng bao mặt.
Ra ngoài bốn vách thiệt thần tiên!
Triêm nhiệm ich gì đem hờ hức?
Nguyễn-trung-Chánh

Giận hờn thái quá lưng bao mặt.
Ra ngoài bốn vách thiệt thần tiên!
Triêm nhiệm ich gì đem hờ hức?
Nguyễn-trung-Chánh

Giữa buổi biển sanh bình lý thưng.
Mỗi nhà nên có bộ **Thần-phương**.
Ngoại khoa cấp trị tưng sự lập.
Điều được phân minh chỉ ló tướng.
Nhiều bệnh bác-tây đều kê từ.
Ma môn thuốc ngoại lại hồi đưng.
Cho hay tác giá công phu l'âm.
Nên soạn Ngân phòng có loại chơng, Công-Minh

Người khôn xa lánh đ'ay gay gắt.
Thần-phương.
Sách chuyên môn đặt để kỹ cương,
Lại phân tích từ chơng theo loại m'ng.
Thánh được truy t'âm đã l'âm th'ân!
Bạc bài hết của l'ôn th'ân!
Nàng giận hại mình m'ng kh'oi một...
Hạt sách ra hình ch'ết ch'ứa ch'ôn!
Thử đ' hoặc chúng gom quang h'c.
Lê-trung-Hàng

Luoi l'oi vào ra cũng b'oi m'nh.
Mây l'un b'eo hiệp có gì kinh?
K'ị-tri đầu là không tri-k'ị?
Thinh-khi thế nào ch'ang khi-th'inh?
S'ím l'oi ngh'c'ngao n'ưng c'ira không.
Th'ân ng'ay th'ong th'ả đ'ạ s'án H'uj'nh.
Thi th'ân m'ng thu v'oi m'oi đ'ay.
Tranh đoạt chi m'á phải nh'ục v'inh?
Nguyễn-trung-Chánh

THI TẶNG BỘ SÁCH NHIỆT THIÊN THẦN PHƯƠNG

chủ soạn giả Nguyễn-vân-King ở Gia-xuân (Cần-thơ) mới xuất bản.

(Tiếp theo)
Phân đ'ong công chung nước non này, Không đủ sức đ'ung nỗi thu'oc'ay.
Cho đến thuốc tau c'ang m'ác l'âm,
C'on đi thầy thuốc lại hao th'ay.
Ngoại khoa thánh đ'ực s'ru l'âm lại,
Bộ sách **Thần-phương** xuất bản đ'ay.
Nhiều b'ình bi'êm ngh'c' trong nh'ay m'át,
Đ'ơn sơ vài v'ì 'thầy th'uy'ên ngay.
Thế-D'ân

X
Giữa buổi biển sanh bình lý thưng.
Mỗi nhà nên có bộ **Thần-phương**.
Ngoại khoa cấp trị tưng sự lập.
Điều được phân minh chỉ ló tướng.
Nhiều bệnh bác-tây đều kê từ.
Ma môn thuốc ngoại lại hồi đưng.
Cho hay tác giá công phu l'âm.
Nên soạn Ngân phòng có loại chơng, Công-Minh

XI
Mười nam s'ru l'ập,
Kha kha thay tác giá b'ộ **Thần-phương**.
Sách chuyên môn đặt để kỹ cương,
Lại phân tích từ chơng theo loại m'ng.
Thánh được truy t'âm đã l'âm th'ân!
Bạc bài hết của l'ôn th'ân!
Nàng giận hại mình m'ng kh'oi một...
Hạt sách ra hình ch'ết ch'ứa ch'ôn!
Thử đ' hoặc chúng gom quang h'c.
Lê-trung-Hàng

XII
Buổi đất nước mở mang khoa học mới,
C'ang van minh b'ình ngh'c' lại ho'anh l'anh.
Tuy giữa lúc v' khoa đ'ang b'ực t'ay,
Thu'oc' gia truy'ết m'á, nhi'êm đ'ã h'ết danh!

XIII
Bộ sách **Thần-phương** qui l'ý thưng,
Ngoại khoa tra cứu rất tinh thưng.
Ngoại ra lại có khoa cầu t'ư,
H'án ch'ế đ'ể con cũng có thưng.
XIV
Khen cho qui h'ư g'án công đ'ay,
L'ự thuốc gia truy'ết ch'ưa b'ình hay
Nhiệt thiên thần phương tên sách đ'ại,
Chi nhiều ph'ương thuốc đ'ang kha th'ay.
XV
Tặng k'hen thầy Nguyễn có tài ba,
Ra sách **Thần-phương** đ'ung th'ết đ'ại!
B'ình ng'át thuốc hay tr'ở đ'ng l'c,
Ch'ơng ngh'c' ph'ương nhi'êm cứu l'ên qu'á.
Ch'ánh ký th'ien đ'ụng như danh thưng.
Truy'ên bi'ên n'ang tr'ì k'ho'i t'úc kha.
Tr'ọng b'ài đ'ồng công gi'ay m'ực đ'ồng b'ao nên có s'án trong nh'ân.
Tr'ần-ng'oc-L'ân
M'edicin sino-annamite a Gizeau (Castro)

